

JAVÍTÓKULCS
JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ABC kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó, illetve a tanuló nem oldotta meg, vagyis az item megoldása nem jó. Az első esetben az item betűjelét kell bekarikázn.

Amennyiben egy feladatelem betűjele mellett nincs szám, úgy értékelésnél a megoldott feladatelem 1 pont, a megoldatlan, vagy hibásan megoldott feladatelem 0 pont.

Amennyiben egy feladatelem betűjele mellett a 2-es szám van, úgy értékelésnél a megoldott feladatelem 2 pont, a megoldatlan, vagy hibásan megoldott feladatelem 0 pont. Vagyis ebben az esetben nincs 1 pont.

Alapértelmezésben a versenyző akkor oldotta meg helyesen a feladatot, amennyiben a válasza megegyezik a javítókulcsban megadottakkal. Amennyiben a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen a javítókulcsban megadott válaszokkal, úgy az eddigiekben alkalmazott és bevált gyakorlat szerint a szakirodalommal igazolható választ is jó megoldásként kell értékelni és pontozni.

1. feladat

- a) H
- b) I
- c) H
- d) H
- e) I
- f) H
- g) I
- h) H
- i) H
- j) I
- k) I
- l) I

összesen: 12 pont

2. feladat

- a) Szvatopluk aláhúzása
indoklás: Cirill és Metód hittérítők, Szvatopluk morva fejedelem.
- b) dóm aláhúzása
indoklás: A minaret és a mecset az iszlám valláshoz kapcsolódik, a dóm a keresztény vallás gyakorlásának helyszíne.
- c) nyakhám aláhúzása
indoklás: A borona és a nehézeke a földművelés eszközei, a nyakhám a fogatolás módja.
- d) Szilágyi Mihály aláhúzása
indoklás: Szilágyi Mihály Mátyás nagybátyja, míg Vitéz János, Janus Pannonius főpapok.
(elfogadható válasz még: Mátyás főemberei)

A feladatelemek pontozása:

2 pont: Amennyiben a *feladatelem*, azaz az aláhúzás és az indoklás azonos a fent megadottakkal.

0 pont: Minden más esetben.

1 pont: NINCS

összesen: 8 pont

3. feladat

- a) a céhhez kapcsolható fogalmak
- b) Luxemburgi Zsigmond idején felemelkedett emberek vagy az új arisztokrácia tagjai.
- c) Gótikus alkotások
- d) Humanista írók

összesen: 4 pont

4. feladat

- a) Caracalla
- b) VII. Gergely
- c) Szent László
- d) Rogerius
- e) Thuróczy János
- f) Luther Márton

összesen: 6 pont

5. feladat

- a) A Vata-féle pogánylázadás aláhúzása.
- b) A wormsi konkordátum aláhúzása.
- c) Az Aranybulla aláhúzása.
- d) Az Árpád-ház kihalása aláhúzása.
- e) A Dózsa-féle parasztháború aláhúzása.
- f) A nándorfehérvári diadal aláhúzása.

összesen: 6 pont

6. feladat

- a) Könyves Kálmán
- b) Julianus barát
- c) Hess András
- d) II. Mehmed

összesen: 4 pont

7. feladat

- a) bevezette az urburát
- b) Breznóbánya, Körmöcbánya, Besztercebánya, Gölnicbánya
A feladatelem akkor megoldott, amennyiben két - a Felvidéken található - bányavárost megnevezett.
- c) sóbányák
- d) cseh nemzetiségű
- e) Csehország
- f) Körmöcbánya
- g) a firenzei forint mintájára
- h) dénár
- i) garas
- j) cseh uralkodóval
- k) lengyel uralkodóval
- l) új kereskedelmi útvonal tervezése vagy Bécset megkerülő kereskedelmi út kialakítása
- m) arany, marha, réz, bor, textil, levantei áruk
A feladatelem akkor megoldott, amennyiben minimum elemet megnevezett.
- n) fegyver, fémárú, szövet, levantei áru (a közvetítő kereskedelem miatt mindkét elemnél megnevezhető)
A feladatelem akkor megoldott, amennyiben minimum elemet megnevezett.
- o) harmincadvással
- p) kapuadó

összesen: 16 pont

8. feladat

	Hibás szöveg:	Javítás:
a)	gyalogost	lovas íjászt
b)	1415	1405
c)	mesterséget válasszanak	költözhessenek
d)	aktív	passzív

A javítás sorrendjétől függetlenül minden helyes megoldás 1-1 pont.

összesen: 4 pont

9. feladat

a)		T	A	B	O	R						
b)			K	Á	P	T	A	L	A	N		
c)			N	Á	P	O	L	Y				
d)		H	O	P	L	I	T	A				
e)		Z	S	O	L	D	O	S				
f)			S	Z	U	L	T	Á	N			
g)	T	Á	R	N	O	K	M	E	S	T	E	R

- a) Tabor beírása
- b) káptalan beírása
- c) Nápoly beírása
- d) hoplita beírása
- e) zsoldos beírása
- f) szultán beírása
- g) tárnokmester beírása
- h) oppidum beírása
- i) mezőváros
- j) Földesúri joghatóság alatt álló, de a közönséges jobbágyfalvakkal szabadabb, vásártartási joggal és bizonyos autonómiával rendelkező település.

(<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/4-201.html> 2014-02-13)

összesen: 10 pont

10. feladat

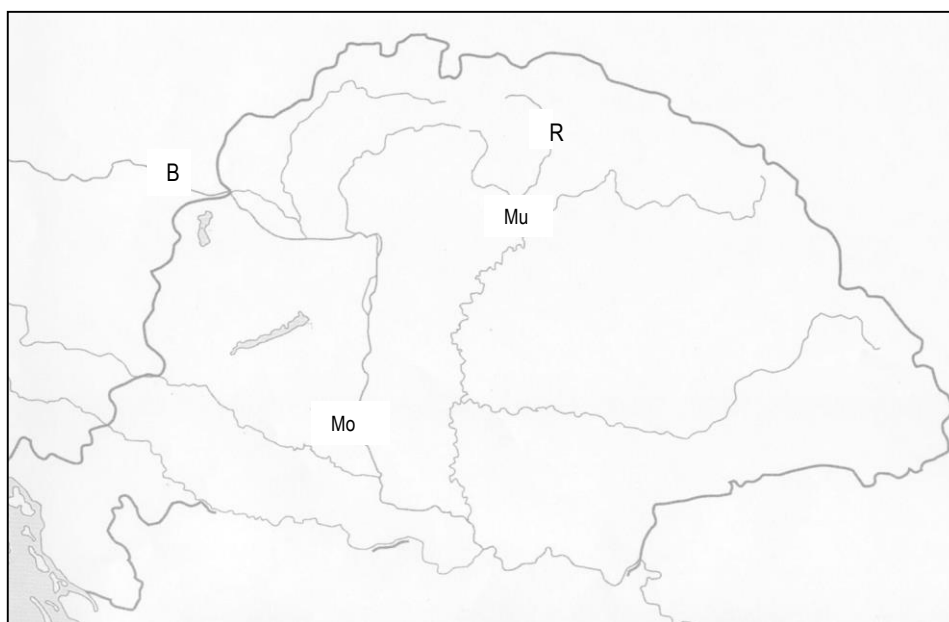
- a) páncélos lovashadtettek, harci szerek alkalmazása – aláhúzása
- b) engedelmességet és beletörődést követel, harcot hirdet a „hitetlenek” ellen – aláhúzása

összesen: 2 pont

11. feladat

történelmi helyszín	esemény	időpont	név
Muhi	a) A tatárok vereséget mértek a magyarokra.	b) 1241. április	IV. Béla
Rozgony	Károly Róbert döntő győzelme az Abákon.	c) 1312	Károly Róbert
Bécs	d) Mátyás elfoglalja Bécset.	1485	Hunyadi Mátyás
e) Mohács	f) A török sereg vereséget mér a magyarokra.	1526	II. Lajos, Tomori Pál - Szulejmán

- g) Muhi bejelölése
h) Rozgony bejelölése
i) Bécs bejelölése
j) Mohács bejelölése

összesen: 10 pont

12. feladat

(1460 k. – 1542) Jogász, diplomata. 1492-ben a krakkói egyetemre járt. Alapos humanista műveltséget szerzett. Latinul, görögül és németül tudott. 1512-ben ítélőmester (1) lett, 1514-ben királyi személynök (1), majd 1525-ben az ország nádora (1). Politikai pályáján nádori, kancellári (1), főbírói tisztségeket töltött be. Népszerűsítő latin irata (Decem divinorum preceptorum libellus, 1524) a tízparancsolatot, és a megszegéséért járó büntetéseket fejtegeti pompás fametszetekkel. Háromskönyve (Tripartitum) 1517-ben jelent meg, a feudális jogrendszert a köznemesi érdekek szerint kodifikálva. (1) Az első rész a nemesség birtok-, család- és örökösödésjogi kérdéseit rendszerezi, a második a vagyonügyi perekben követendő eljárás szabályait, a harmadik pedig Szlavónia és Erdély jogszokásait, illetve a városi polgárság és az "örökös szolgaságra" taszított jobbágyság "jogviszonyait" rögzíti. Bár törvényerőre sosem emelkedett ez a joggyűjtemény, mégis a XIX. századig meghatározó maradt a magyar jogrendszerben.

(<http://mek.oszk.hu/02200/02228/html/01/160.html> 2014-02-13), Mezey Barna: Werbőczy István. In.: Nagy képes millenniumi arcképcsarnok (Szer.: Rácz Árpád), Rubicon-Aquila-Könyvek, Budapest, 1999. pp 56-59.)

- a) egy tisztség megnevezése
b) egy másik tisztség megnevezése
c) megadja a következőt: a Háromskönyve (Tripartitum) 1517-ben jelent meg
d) megadja a következőt: a feudális jogrendszert a köznemesek érdekei szerint fogalmazta meg

összesen: 4 pont

13. feladat

- A firenzei dóm reneszánsz stílusú, míg a másik két épület gótikus.
- Filippo Brunelleschi aláhúzása.
- Csúcsív, boltív, rózsablak (Bármelyik két elem megnevezése esetén megoldott az item.)

összesen: 3 pont

14. feladat

- Helyes (történelmi) szókinccset alkalmaz a versenyző.
- Logikus összefüggésbe illesztette az egyes elemeket.
- k) A szöveg tartalmaz 9-et az alábbiakból (de 9-nél több tartalmazásra nem kap többlet pontot).

- Hunyadi Mátyás (1458-1490) egyik fő célja volt, hogy a jövedelmek nagy részének ellenőrzését kivonja a rendek ellenőrzése alól. A pénzügy és adóügy átszervezésére 1467-ben került sor. (1)
- Az ország pénzügyi igazgatását a főkincstartó irányította. Mátyás a tisztség nevének módosításával (kincstartó), s azzal, a kincstartóság élére nem nemest, hanem egy budai polgárt (Ernusz Jánost) nevezett ki, a kincstartóságot a király megbízható hivatalává alakította. (1)
- A királyi jövedelmek növeléséhez az adózási rendszert is megváltoztatta. A régi adófajtákra sok megye, város mentességet szerzett, s beszédük kikerült a királyi adószedők kezéből (pl. adóbérlőké lett). Mátyás ezért a kamara haszna helyett bevezette a királyi kincstár adóját (tributum fisci regalis) Az uralkodó az új adó befizetését a több privilegizált csoport számára is kötelezővé tette (pl. kunok, jászok...). (1)
- Az adószedés rendszere is megváltozott; a korábbi kapuadó helyett háztartások (a házakat jelölő füstnyílások, füstök) szertint vetette ki a kincstári adót, a füstpénzt. (1)
- A háztartás lett az alapja az 1468-tól évente akár kétszer is beszédett rendkívüli adónak (segély, hadiadó) is, amelyet a háborúk költségeire fordítottak. A kincstári adót és a rendkívüli hadiadót úgy szedték be a jobbágyoktól, hogy együttes összegük évi egy forintra rúgott. (1)
- Mátyás és tanácsadói eltörölték a harmincadvámot is. (1)
- A távolsági kereskedelem új behozatali és kiviteli vámját, a koronavámot minden kereskedéssel foglalkozó embernek fizetnie kellett. A névváltoztatással elérték, hogy a korábban szerzett vámfizetés alóli mentességek megszűntek. (1)
- A pénzügyi reformok eredménnyel jártak. Mátyás éves bevételét 620-630 ezer (500 ezer és 750 ezer) forint közötti összegre becsülhetjük. (A szakirodalmak adatai némi eltérést mutatnak!) (1)
- A külkerkedelem Mátyás korában kevés hasznot hozott. Így nem a határ menti, hanem a központi fekvésű városok gazdasága pezsdült fel. (1)
- A kb. 8000 lakosú (főleg német) Buda fejlődése jelentős, polgárai körülbelül 60 iparágat úztek, s ezek közül 10-12 már céhet alkotott. (1)
- Leáldozóban volt ezzel szemben a bányászat virágkora, mivel a felszín-közeli, könnyen kitermelhető nyersanyagkészletek kimerültek, és a mélyebb rétegek modern technikai felszerelések hiányában kiaknázhatatlannak bizonyultak. (1)
- A csökkenő arany- és ezüsttermelést ellensúlyozta a növekvő szarvasmarha kivitel és Nyugat-Európa növekvő élelmiszeréhsége. (1)
- Mátyás halála után a bevételek 200-220 ezer aranyra csökkentek. (1)
- A pénzügyigazgatást áthatotta a korrupció. (1)
- A gazdasági gondokat fokozta, hogy az arany-és az ezüstbányászat tovább hanyatlott, a Fugger-Thurzó- vállalkozás se fizetett eleget a kincstárnak. (1)
- A századforduló táján gazdasági válság bontakozott ki, és eközben az ország déli határain már ott a török. (1)

összesen: 11 pont

ÖSSZESEN: 100 PONT

Kedves Kollégák! A feladatlappal kapcsolatos kérdéseikkel a következő telefonszámon kereshetnek: 06-94 /501 341
Eddigi észrevételeiket is köszönöm. Kívánok további jó erőt és sok sikert!

B. Balogh Éva, szaktanácsadó

Források:

Engel Pál-Kristó, Gyula-Kubinyi András: Magyarország története (1301-1526). Bp. Osiris, 1998. pp.280-298.

Herber-Martos-Moss-Tisza: Történelem 3. Reáltanoda Alapítvány, 1994. pp.316-341.

Nagy képes millenniumi arcképcsarnok (Szer.: Rácz Árpád), Rubicon-Aquila–Könyvek, Budapest, 1999. pp51-59.

Érvényben lévő tankönyvek

Képek forrása:

1. kép (<http://www.sze.hu/muvtori/belso/stilusok/gotika/gotika01j.htm>) (2014-02-12)

2. kép <http://www.sze.hu/muvtori/belso/stilusok/> (2014-02-13)

3. kép <http://www.verlista.hu/muveszetek/3stilus/04renesans/4epitesz.htm> (2014-02-13)